

Régi magyarországi irodalom 2.

Tétel- és olvasmányjegyzék a BBLMI05400 tanegységhez
2024. szeptembertől

Az **előadások anyaga** mellett minden tételhez szükséges a **szövegek**, valamint a **kötelező és egy választható szakirodalom** ismerete. (A Kézikönyv II. szövege helyenként – az előadásokon elhangzottak és az újabb szakirodalom szerinti – kritikával kezelendő!)

Általánosan használt szövegkiadások, szöveggyűjtemények, sorozatok

Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból, I–II, szerk. KOVÁCS Sándor Iván, Bp., Osiris, 1998–2000.

Régi magyar költők tára, XVII. század, I–XVII, Bp., 1959–2016. (A továbbiakban: RMKT XVII.)

Régi magyar költők tára, XVIII. század, I–XVI, Bp., 1996–2015. (A továbbiakban: RMKT XVIII.)

Régi magyar prózai emlékek, I–X, Bp., 1968–1993.

Régi magyar drámai emlékek, I–II, kiad. KARDOS Tibor, DÖMÖTÖR Tekla, Bp., 1960.

Régi magyar drámai emlékek, XVIII. század, I–VII, Bp., 1989–2015. (A továbbiakban: RMDE XVIII.)

Ószelence: Magyar barokk költészet, <https://szelence.elte.hu/>.

Általános szakirodalom

A magyar irodalom története 1600-tól 1772-ig, szerk. KLANICZAY Tibor, Bp., Akadémiai, 1964. (A továbbiakban: Kézikönyv II.)

AJKAY Alinka, *Klasszikus magyar irodalom, I: Felvilágosodás*, egyetemi jegyzet, Piliscsaba, PPKE BTK, 2011, <https://tananyag.ppke.hu/id/eprint/1/>. (A továbbiakban: Jegyzet.)

A magyar nyelv és irodalom enciklopédiája, főszerk. SIPOS Lajos, Bp., Magyar Könyvklub, 2002, 333–408.

A magyar irodalom története, I: A kezdetektől 1800-ig, szerk. JANKOVITS László, ORLOVSZKY Géza, Bp., Gondolat, 2007. (A továbbiakban: *A magyar irodalom története, I*.)

A magyar irodalom története, II: 1800-tól 1919-ig, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, VERES András, Bp., Gondolat, 2007.

Magyar irodalomtörténet, szerk. HORVÁTH Iván et al., <https://f-book.com/mi/>.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2010, 2011², 200–415. (A továbbiakban: *Magyar irodalom*.)

Magyar művelődéstörténeti lexikon, I–XIV, főszerk. KÖSZEGHY Péter, szerk. TAMÁS Zsuzsanna, Bp., Balassi, 2003–2014. (A továbbiakban: MAMÚL.)

1. A korai barokk irodalom

S z ö v e g e k :

NYÉKI VÖRÖS Mátyás, *Dialogus, A véghetetlen örökkévalóságról, Aeternitas, A múlandó világtól való búcsúzat az örökkévalóságért* (RMKT XVII/2)

HAJNAL Mátyás, *Szíves könyvecske, Bécs, 1629* [hasonmás kiadás], Bp., Balassi, MTA ITI, 1992 (vagy: RMKT XVII/7, 66–80. sz. versek, 4–15. sz. képek).

VERESMARTI Mihály, *Megtérése históriája* [részletek] = *Magyar emlékirók, 16–18. század*, kiad. BITSKEY István, Bp., Szépirodalmi, 1982, 123–184.

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

Kézikönyv II, 137–149; *Magyar irodalom*, 200–208.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

barokk; barokk irodalom = MAMÚL, I, 217–239, 263–283.

LACHÁZI Gyula, *Vanitas és memento mori* = *A magyar irodalom története, I*, 410–421.

BÁN Imre, *Nyéki Vörös Mátyás: Aeternitas. Örökké-valóság* = *A régi magyar vers*, szerk. KOMLOVSZKI Tibor, Bp., Akadémiai, 1979, 235–255.

RÉGER Ádám, *A Tinitinnabulum Tripudiantium szerzője és forrása*, ItK, 2014, 77–98.

HOLL Béla kísérő tanulmánya = HAJNAL Mátyás, *Szíves könyvecske, Bécs, 1629* [hasonmás kiadás], Bp., Balassi, MTA ITI, 1992 (Bibliotheca Hungarica Antiqua, 27).

JANKOVICS József, *Vörösmarti Mihály és megtérése históriája* = VÖRÖSMARTI Mihály kálvinista prédikátor *Megtérése históriája*, kiad. J. J., NYERGES Judit, Bp., Argumentum, 1992, 269–283; vagy: J. J., *Ex Occidente...: A 17. századi magyar irodalom európai kapcsolatai*, Bp., Balassi, 1999, 91–102.

2. Pázmány Péter és a katolikus restauráció

S z ö v e g e k :

P. P., *Felelet*

P. P. prédikációiból: *A nyelvnek vétkeiről, Hogy a tudós nagy emberek esetiben nem kel megbotránkozunk, Mint kell a keresztyén leányt nevelni, A keresztyén vitézek kötelességéről*

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

Pázmány Péter = MAMÚL, IX, 80–86.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

ÖRY Miklós, SZABÓ Ferenc, *Pázmány Péter = P. P., Válogatás műveiből*, vál. Ó. M., Sz. F., VASS Péter, Bp., Szent István Társulat, 1983, I, 11–107.

BITSKEY István, *Humanista erudíció és barokk világkép*, Bp., Akadémiai, 1979, 36–44, 135–140.

BARTÓK István, *Pázmány prédikációi és a katolikus-protestáns retorika = Pázmány Péter és kora*, szerk. HARGITTAY Emil, Piliscsaba, PPKE BTK, 2001, 322–332.

HARGITTAY Emil, *Filológia, eszmetörténet és retorika Pázmány Péter életművében*, Bp., Universitas, 2009, 191–214 vagy 229–242.

HARGITTAY Emil, *Pázmány Péter írói módszere: A Kalauz és a vitairatok újraírása* Bp., Universitas, 2019, 217–223 (Összegzés).

HELTAI János, *Műfajok és művek*, Bp., Universitas, OSZK, 2008, 104–124 [Pázmány hitvitáiról].

AJKAY Alinka, *Pázmány Péter vitairatai*, ItK, 2022, 3–30.

3. A lírikus és eposzíró Zrínyi

S z ö v e g e k :

ZRÍNYI Miklós, *Adriai tengernek Syrenaia* [hasonmás kiadás], Bp., Akadémiai, Magyar Helikon, 1980.

Szigeti veszedelem – javasolt kiadás: Z. M., *Szigeti veszedelem* s. a. r. KIRÁLY Erzsébet, Bp., Ikon, 1993 (Matúra Klasszikusok, 10).

Zrínyi versei (pl.: Z. M. *Összes művei*, szerk. KOVÁCS Sándor Iván, Bp., Kortárs, 2003).

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

BENE Sándor, *Zrínyi Miklós (1620–1664): Énteremtés a költői művekben = Magyar irodalomtörténet*, szerk. HORVÁTH Iván et al., <https://f-book.com/mi/index.php?chapter=1101BENEZRIN>.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

KOVÁCS Sándor Iván, *Az író Zrínyi Miklós*, Bp., Akadémiai, 2006, 21–91 [Zrínyi lírája] vagy 150–251 [*Szigeti veszedelem*].

KISS FARKAS Gábor, *Az imitatio elmélete és gyakorlata a Szigeti veszedelemben = A magyar irodalom történetei*, I, 447–466.

KISS FARKAS Gábor, *Imagináció és imitáció Zrínyi eposzában*, Bp., L'Harmattan, 2012, 110–134 [a Syrena-kötet címlapjáról].

BENE Sándor, *A harmadik szirén: Zrínyi Miklós költészete*, Bp., Osiris, Gondolat, 2021 (Osiris Irodalomtörténet, Monográfiák), 529–555.

LACZHÁZI Gyula, *Zrínyi Miklós költészete: A Syrena-kötet és a Szigeti veszedelem*, Bp., Napkút, 2018.

4. A prózairó Zrínyi

S z ö v e g e k :

Mátyás-elmélgedések, Az török áfium ellen való orvosság

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

Kézikönyv II, 175–184.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

BENE Sándor, *Theatrum politicum: Nyilvánosság, közvélemény és irodalom a kora újkorban*, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 1999, 326–391.

BENE Sándor, *A Zrínyi-próza = Zrínyi-album*, szerk. HAUSNER Gábor, Bp., Hadtörténeti Múzeum, Zrínyi, 2016, 250–276.

KOVÁCS Sándor Iván, *Az író Zrínyi Miklós*, Bp., Akadémiai, 2006, 251–289.

5. Gyöngyösi István és a 17. századi udvari költészet

S z ö v e g e k :

GYÖNGYÖSI István, *Márssal társalkodó Murányi Vénus; Porábúl megéledett Főnix*

ESTERHÁZY Pál, *Boldogasszony éneke, Az esztendőnek négy részéről való ének, Egy sólyommadárról való ének, Palas s Ester kedves táncza, Egy csudálatos ének, A Boldogságos Szűzről való ének* (RMKT XVII/12)

KOHÁRY István, *A szerencse forgandó voltárul, Embernek ételében mértékletesnek kell lenni, Ez világot senki által nem élte* (RMKT XVII/16)

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

Kézikönyv II, 184–208; *Magyar irodalom*, 232–247, 251–266, 270–280.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

KIBÉDI VARGA Áron, *Retorika, poétika, műfajok: Gyöngyösi István költői világa*, It, 1983, 545–591.

JANKOVICS József, *A magyar verses regény kezdetei, avagy a kánonból kiiktatott barokk költő = A magyar irodalom történetei*, I, 522–538.

JANKOVICS József, *Gyöngyösi redivivus avagy a porából megéledett főnix = Gyöngyösi István, Márssal társalkodó Murányi Vénus*, kiad. J. J., NYERGES Judit, Bp., Balassi, 1998, 189–202; vagy: J. J., *Ex Occidente...: A 17. századi magyar irodalom európai kapcsolatai*, Bp., Balassi, 1999, 60–73.

- JANKOVICS József, „*Gyöngyösi drága gyöngy versei*”: *A Kemény János-eposz forrásvidéke és szövegszerveződése* = GYÖNGYÖSI István, *Porábúl megéledett Főnix avagy Kemény János emlékezete*, kiad. J. J., NYERGES Judit, Bp., Balassi, 1999, 273–299.
- LACZHÁZI Gyula, *Allegória és érzelmi hatás Gyöngyösi Kemény-eposzában*, ItK, 2018, 356–370.
- HARGITTAY Emil, *Esterházy Pál költészete: Ciklusszerkesztés, újraírás, imagináció = Esterházy Pál, a műkedvelő mecénás: Egy 17. századi arisztokrata-életpálya a politika és a művészet határvidékén*, szerk. ÁCS Pál, Bp., reciti, 2015, 389–406.
- KNAPP Éva, TÜSKÉS Gábor, *Esterházy Pál Egy csudálatos énekének keletkezéséhez és poétikájához*, ItK, 2017, 61–84.
- JELENITS István, *Koháry István: Ez világot senki által nem élte ... = A régi magyar vers*, szerk. KOMLOVSZKI Tibor, Bp., Akadémiai, 1979, 351–364.

6. Az önéletírás- és emlékirat-irodalom a 17–18. században

S z ö v e g e k :

- KEMÉNY János *Önéletírása* [részlet] = KEMÉNY János és BETHLEN Miklós *Művei*, kiad. V. WINDISCH Éva, Bp., Szépirodalmi, 1980, 7–127; vagy: KEMÉNY János *Önéletírása és válogatott levelei*, kiad. V. WINDISCH Éva, Bp., Szépirodalmi, 1959, 69–174.
- BETHLEN Miklós *Önéletírása* [részlet] = KEMÉNY János és BETHLEN Miklós *Művei*, 485–620; vagy: BETHLEN Miklós *Önéletírása*, kiad. V. WINDISCH Éva, Bp., Szépirodalmi, 1955, I, 29–222.
- APOR Péter, *Metamorphosis Transylvaniae* (pl. *Magyar emlékirók: 16–18. század*, kiad. BITSKEY István, Bp., Szépirodalmi, 1982, 585–694).
- BETHLEN Kata *Önéletírása* (pl. *Magyar emlékirók: 16–18. század*, 695–890).
- K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :
- Kézikönyv II, 210–213, 341–351, 390–394, 430–437; *Magyar irodalom*, 280–294.
- V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :
- Magyar emlékirók: 16–18. század*, kiad. BITSKEY István, Bp., Szépirodalmi, 1982, 985–998 [utószó]. – Más változatok: BITSKEY István, *História, emlékirat, önvallomás = Irodalom és ideológia a 16–17. században*, szerk. VARJAS Béla, Bp., Akadémiai, 1987, 61–89; B. I., *Eszmék, művek, hagyományok*, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1996, 225–261.
- BETHLEN Miklós *Levelei*, kiad. JANKOVICS József, Bp., 1987, I, 15–64 [részlet a bevezetésből].
- TÓTH Zsombor, *A koronatanú: Bethlen Miklós*, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 2007, 99–145, 223–236.
- FAZAKAS Gergely Tamás, *Árva Bethlen Kata önreprezentációi*, *Studia Litteraria*, 2019/3–4, 38–58.

7. Rákóczi Ferenc, Mikes Kelemen és a kuruc kor költészete

S z ö v e g e k :

- II. RÁKÓCZI Ferenc, *Vallomások* (Első könyv) = R. F., *Vallomások, Emlékiratok*, szerk., jegyz. HOPP Lajos, Bp., Szépirodalmi, 1979, 5–186.
- MIKES Kelemen, *Törökországi levelek* = M. K. *Művei*, vál., szöveggond., jegyz., utószó HOPP Lajos, Bp., Szépirodalmi, 1978, 7–347.
- A kuruc kor költészetéből: *Mondhatta bizonytalán akkor Magyarország..., Thököly haditanácsa, Csinom Palkó, Csinom Jankó..., Az erdélyi városokról való ének, Rákóczi Ferenc buzgó éneke, Rákóczi-nóta* (pl. *Magyar költők, 17. század – A kuruc kor költészete*, kiad. KOMLOVSZKI Tibor, Bp., Szépirodalmi, 1990, II, 146–147, 222–237, 246–251, 261–262, 310–314, 415–417.)
- K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :
- Kézikönyv II, 371–387, 479–494, 514–527.
- V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :
- HOPP Lajos utószavának részletei = RÁKÓCZI Ferenc, *Vallomások, Emlékiratok*, kiad. H. L., Bp., Szépirodalmi, 1979, 911–921, 940–949.
- R. VÁRKONYI Ágnes, *Narráció és elmélkedés II. Rákóczi Ferenc Confessio peccatoris című művében = Emlékezet és devóció a régi magyar irodalomban*, szerk. BALÁZS Mihály, GÁBOR Csilla, Kolozsvár, Egyetemi Műhely, Bolyai Társaság, 2007, 167–198.
- HOPP Lajos utószavának részlete = MIKES Kelemen *Művei*, kiad. H. L., Bp., Szépirodalmi, 1978, 724–757.
- TÜSKÉS Gábor, *Mikes-problémák*, ItK, 2010, 291–314.
- KNAPP Éva, *A Törökországi levelek retorikájához = Író a száműzetésben: Mikes Kelemen*, szerk. TÜSKÉS Gábor, Bp., Universitas, 2012, 169–186.
- KNAPP Éva, *Dialógus és identitás a Törökországi levelekben*, ItK, 2022, 149–175.
- A kuruc küzdelmek költészete*, kiad. VARGA Imre, Bp., Akadémiai, 1977, 5–18 [Bevezetés].

8. A népszerű barokk irodalom, az iskoladráma és a katolikus egyházi népének

S z ö v e g e k :

- BOD Péter, *Szent Hilárius* [részletek], kiad., HARGITTAY Emil, Bp., Szépirodalmi, 1987, 27–73.
- Kocsonya Mihály házassága = Magyar drámairók: 16–18. század*, kiad. NAGY Péter, Bp., Szépirodalmi, 1981, 699–717.
- BENE Demeter, *Nagypénteki actio* = RMDE XVIII/2 (Minorita iskoladrámák), 125–168.
- A *Cantus catholici* és a *Cantionale Catholicum* énekeiből: RMKT XVII/7, 199–202., 216–222. sz.; RMKT XVII/15, 179., 182., 219. sz. (jegyzetek is).

Boldogasszony anyánk... = A kuruc küzdelmek költészete, kiad. VARGA Imre, Bp., Akadémiai, 1977, 213. sz. (jegyzetek is).
 K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :
 Kézikönyv II, 146–148, 318–320, 546–547, 581–590, 609–617.
 V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :
 HARGITTAY Emil, *Egy „szívet vidámító, elmét élesítő” könyv* = BOD Péter, *Szent Hiláriu*s, kiad. H. I., Bp., Szépirodalmi, 1987, 5–24.
iskolai színjátás = MAMÚL, IV, 330–345.
 „*Nap, hold és csillagok, velem zokogjatok!*”: Csíksomlyói passiójátékok a 18. századból, szerk. DEMETER Júlia, utószó PINTÉR Márta Zsuzsanna, Bp., Argumentum, [2003], 659–673.
 HOLL Béla összegzése a *Cantus catholiciról*: RMKT XVII/7, 645–656; RMKT XVII/15/B, 43–45, 67–69; Kájoni Jánosról és a *Cantionale catholicumról*: RMKT XVII/15/B, 110–114, 166–167.

9. A tudományos irodalom a 17–18. században

S z ö v e g e k :

APÁCAI CSERE János, *Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról...* (pl. Bp., Magvető, 1981; vagy: A. Cs. J. *Válogatott pedagógiai művei*, kiad. OROSZ Lajos, Bp., Tankönyvkiadó, 1976, 181–205).
 APÁCAI CSERE János, *Magyar enciklopédia, X. rész: Az embernek magaviseléséről* = A. Cs. J., *Magyar Encyclopaedia*, kiad. SZIGETI József, Bukarest, Kriterion, 1977, 378–423.
 TÓTFALUSI KIS Miklós *Mentsége* (pl. *Magyar emlékirók: 16–18. század*, kiad. BITSKEY István, Bp., Szépirodalmi, 1982, 343–468).
 PÁPAI PÁRIZ Ferenc, *Pax corporis* [részletek] = P. P. F., *Békességet magamnak, másoknak*, kiad. NAGY Géza, Bukarest, Kriterion, 1977, 194–218.
A magyar kritika évszázadai, I: Rendszerek: A kezdetektől a romantikáig, írta és összeáll. TARNAI Andor, CSETRI Lajos, Bp., Szépirodalmi, 1981, 188–231.
 BÉL Mátyás, *Hungariából Magyarország felé*, kiad. TARNAI Andor, Bp., Szépirodalmi, 1984, 35–44, 177–181, 193–203, 237–250.
 K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :
 Kézikönyv II, 239–257, 458–471, 559–571.
 V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :
 BÁN Imre, *Apácai Csere János*, Bp., Akadémiai, 1958, 312–348.
 PÁPAI PÁRIZ Ferenc, *Békességet magamnak, másoknak*, kiad. NAGY Géza, Bukarest, Kriterion, 1977, 5–133 [bevezető tanulmány].
 TARNAI Andor, *A magyarországi irodalomtörténetírás megindulása*, ItK, 1971, 35–77; vagy: T. A., *Tanulmányok a magyarországi litteraria történetéről*, szerk. KECSKEMÉTI Gábor, Bp., Universitas, 2004, 32–87.
 BÉL Mátyás, *Hungariából Magyarország felé*, kiad. TARNAI Andor, Bp., Szépirodalmi, 1984, 5–33 [bevezetés].
 SZELESTEI N. László, *Irodalom- és tudományszervezési törekvések a 18. századi Magyarországon*, Bp., OSZK, 1989, 33–41, 56–76, 103–116.

10. Amadé László, Faludi Ferenc és a rokokó

S z ö v e g e k :

AMADÉ László, *Szép Cziczerkém, Gaz Cziczerkém, Bár ne tudtam volna, Imádlak Jézusom, Szűz Máriához* (Édes anyja, nagyasszonya...), *A szép fényes katonának, Ámbár nekem nincsen kincsem, Féltlek szívem, mert szeretlek, Légy már egyszer kegyes szemmel, Lila moja lila, Tallalla, fallalla, jó kedvem vagyom* (RMKT XVIII/7)
 FALUDI Ferenc, *Kiszító ének, Felelő ének, Tavasz, Szerencse, Tündérbert, Tarka madár, Szakácsének, Remete, Nincsen neve, Forgandó szerencse, A pipárul, Szent István királyhoz, Szent Imre hercegrül, A fészülethez, Eclogák I–VI*.
 FALUDI Ferenc, *Téli éjszakák* [részlet] = F. F., „*Fortuna szekerén okosan ül*”, kiad. VARGHA Balázs, Bp., Szépirodalmi, 1985, 290–319.
 K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :
 Kézikönyv II, 529–533, 536–544.
 V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :
 TÓZSÉR Árpád, *A rokokó vers mozdulatai (Amadé László verseiről)*, ItK, 1980, 409–427; vagy: T. Á., *Rokokó csizma az asztalunkon: Amade László verseiről* = T. Á., *Régi költők – mai tanulságok*, Bratislava, Madách, 1984, 49–143.
 GALAVICS Géza, *A költő Amadé László kertje* = R. Várkonyi Ágnes emlékkönyv születésének 70. évfordulója ünnepére, szerk. TUSOR Péter, Bp., ELTE BTK, 1998, 451–461.
 CSETRI Lajos, *Faludi Ferenc: VI. ecloga = A régi magyar vers*, szerk. KOMLOVSZKI Tibor, Bp., Akadémiai, 1979, 425–447.
 SZELESTEI N. László, *Faludi Ferenc autográf verseskönyve Nagyszombatban*, MKsz, 1999, 287–303.
 SÁRKÓZY Péter, *Faludi Ferenc (1704–1779)*, Pozsony, Kalligram, 2005, 92–109, 141–234.

11. A felvilágosodás eszmei mozgalma, eszmetörténeti, művelődéstörténeti hátttere, a testőrírók

S z ö v e g e k :

BESSENYEI György, *Ágis tragédiája, A filozófus, A Tizának reggeli gyönyörűsége, Bessenyei György magához, Vallás, Az ifjúságnak hanyatlása, Esterházy-vigasságok, Egy magyar társaság iránt való jámbor szándék, Magyarság* = BESSENYEI György *Válogatott művei*, kiad. BÍRÓ Ferenc, Bp., Szépirodalmi, 1987.

BÁRÓCZI Sándor, *Erkölcsei mesék = Érzelmes históriák*, kiad. LÖKÖS István, Bp., Magvető, 1982. (Két mesét kell tetszés szerint választani.)

BARCSAY Ábrahám, *A kávéra, A télnek közelgetése*

BATSÁNYI János, *Barátságos levél, Klórishoz, Fánnihoz, Esdeklő panasz, Serkentő válasz, Tekintetes nemes Abaúj vármegye örömnüppéire, Batthyány Alajoshoz, A franciaországi változásokra, A látó, Tűnődés, A rab és a madár, A szenvedő*

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

Jegyzet, 1–10, 16–36.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

Pierre CHAUNU, *Felvilágosodás*, ford. NAGY Géza, Bp., Osiris, 1998, 7–25, 167–237.

Ulrich IMHOF, *A felvilágosodás Európája*, ford. ZALÁN Péter, Bp., Atlantisz, 1995, 93–193.

MEZEI Márta, *Periodizáció és korszemlélet (1772 értékelésének története) = Irodalom és felvilágosodás*, szerk. SZAUDEK József, TARNAI Andor, Bp., Akadémiai, 1974, 143–177.

BÍRÓ Ferenc, *A felvilágosodás korának magyar irodalma*, Bp., Balassi, 1994, 7–22.

THIMÁR Attila, „Leveledet vettem, verseid csudádom” = *A magyar irodalom története*, I, 614–626.

12. Az érzékeny költők és a szentimentalizmus

S z ö v e g e k :

Magyar költők 18. század, kiad. MEZEI Márta, Bp., Szépirodalmi, 1983:

ÁNYOS Pál, *Kapitány Barcsaynak, Egy terhes álmotlan éjjelemkor, Hív barátunk hívétől fájdalmas elválása, A víg társaságról, Egy elenyészendő rósához, A lenyugvó naphoz*

DAYKA Gábor, *A rettenetes éjszaka, Az esztendő első napján, Szerelmesemhez, Titkos bú, Kesergés*

ORCZY Lőrinc, *A szegény parasztnéphez beszéd, A bugaci csárdának tiszteletére, Tokajban való érkezés télen*

KÁRMÁN József, *Fanni hagyományai, A nemzet csinosodása = Első folyóiratunk: Uránia*, szerk. SZILÁGYI Márton, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1999.

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

Jegyzet, 49–62.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

A magyar kritika évszázadai, I, írta és összeáll. TARNAI Andor, CSETRI Lajos, Bp., Szépirodalmi, 1981, 285–292.

BÍRÓ Ferenc, *A felvilágosodás korának magyar irodalma*, Bp., Balassi, 1994, 65–108.

SZAJBÉLY Mihály, *Kármán József irodalomszemlélete*, It, 1986, 381–393.

SZILÁGYI Márton, „Elhervadt a szeretet édes melege alatt” (*A Fanni hagyományai értelmezéséhez*), ItK, 1993, 69–78.

SZILÁGYI Márton, *A „titkos bú” poétája? (Dayka Gábor kanonizálásának kérdőjelei)*, ItK, 2000, 603–616.

LACZHÁZI Gyula, *Az érzelmek megjelenítése Ányos Pál költészetében*, ItK, 2017, 355–371.

13. A deákos triász és a prozódiai vita

S z ö v e g e k :

Magyar költők 18. század, kiad. MEZEI Márta, Bp., Szépirodalmi, 1983:

BARÓTI SZABÓ Dávid, *A magyar ifjúsághoz, Ráday Gedeon úrhoz, Egy ledőlt diófához, A Holdhoz, Társaságkötés, A komáromi földindulásról, A Dunának nagy áradásáról, Élet és halál*

RÁJNIS József, *Velencéhez, Pásztori dal, Egy kérkedékeny nemeshez, A vargafiakhoz, A hazáról, Mózyes éneke*

RÉVAI Miklós, *Örömnapp, Rózsavirágon megilletődött szeretők, A franciaországi zendülésre, A papi üldözésről, A lélek halhatatlansága*

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

Jegyzet, 37–48.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

A magyar kritika évszázadai, I, írta és összeáll. TARNAI Andor, CSETRI Lajos, Bp., Szépirodalmi, 1981, 336–339.

BÍRÓ Ferenc, *A felvilágosodás korának magyar irodalma*, Bp., Balassi, 1994, 263–278.

KECSKÉS András, *A magyar verselméleti gondolkodás története: A kezdetektől 1898-ig*, Bp., Akadémiai, 1991, 125–145.

TARNAI Andor, *A deákos klasszicizmus és a Milton-vita*, ItK, 1959, 67–82.

14. Csokonai Vitéz Mihály művei

S z ö v e g e k :

CSOKONAI VITÉZ Mihály, *A fősvény – Zsugori uram, A Magyar hajnal hasad, Az éj és a csillagok, Egy tulipánhoz, Tartózkodó kérelem, A vidám természetű poéta, A feredés, Az estve, Az álom, Konstancinápoly, Marosvásárhelyi gondolatok, A füredi parton – A tihanyi Ekhóhoz, Búcsú a magyar műzsáktól, Az alvó Lilla felett, Még egyszer Lillához, Első szerelemzés, Újesztendei gondolatok, A Hafiz sírhalma, Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz, Szegény Zsuzsi a táborozáskor, Az ember, a poézis első tárgya, Az én poézisom természete, A reményhez, Halotti versek, A pillangóhoz, A magánossághoz, Főhadnagy Fazekas úrhoz, Békaegerharc, Dorottya, A méla Tempetői, Özvegy Karnyóné, Bagoly és kócsag, Pillangó és méh, Szamár és szarvas, Rövid kritikai rajzolatja egy magyar epopeiának, melynek neve Árpád vagy a magyarok megtelepedése, Az epopeiáról közönségesen, Lilla, érzékeny dalok három könyvben: Előljáró beszéd, Búcsúzó beszéde a debreceni kollégiumi ifjúsághoz*

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

Jegyzet, 63–82.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

DEBRECZENI Attila, *Csokonai, az újrakezdések költője*, Debrecen, Csokonai, 1993, 159–243.

SZAUDER József, *Az estve és Az álom keletkezése (Csokonai és a felvilágosodás)* = Sz. J., *Az estve és Az álom*, Bp., Szépirodalmi, 1970, 220–270.

BÍRÓ Ferenc, *A felvilágosodás korának magyar irodalma*, Bp., Balassi, 1994, 399–437.

DEMETER Júlia, „Ezer apró szerelmek lantolnak” (*Csokonai Dorottyája*), It, 1997, 48–62.

15. Fazekas Mihály művei, a nyelvkérdés, az 1790/91-es országgyűlés kulturális hatása

S z ö v e g e k :

FAZEKAS Mihály, *Lúdas Matyi, Ámelihez, Végbúcsú Ámelitől, Álom, A csermelyhez, Ruzánda, a moldvai szép, Búcsúzás a hadi élettől, Katonai búcsúének, Rajta vitéz!, Feltette hatalmas császárunk, A tavasz eleje, A tavasz, Az első olvasztó szellőhöz*

K ö t e l e z ő s z a k i r o d a l o m :

Jegyzet, 11–15, 83–91.

V á l a s z t h a t ó s z a k i r o d a l o m :

JULOW Viktor, *Fazekas Mihály*, Bp., Szépirodalmi, 1982, 104–139 vagy 257–309.

SZILÁGYI Márton, *Kegyelem és erőszak (Fazekas Mihály Lúdas Matyija)* = Sz. M., *Határpontok*, Bp., Ráció, 2007, 164–182.

BÍRÓ Ferenc, *Nyelv, nemzet, irodalom*, ItK, 1984, 558–577.

DEBRECZENI Attila, *Nemzet és identitás a 18. század második felében*, ItK, 2001, 513–552.

MARGÓCSY István, *A magyar nyelv státusa a XVIII. század második felében = Folytonosság vagy fordulat*, szerk.

DEBRECZENI Attila, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 1996, 251–260.

AJKAY Alinka, „Inkább magyarul”: *Az 1808-as tübingeni pályázat és a magyar nyelv ügye*, Bp., Universitas, 2018, 7–14.